Művelődés, egyházak, iskolák

Reformáció: egy vallási mozgalom, melynek célja a katolikus egyház megújítása Evangélikus irányzat:

- képviselője: Dévai Bíró Mátyás
- Központja: Kassa, Sopron
- Támogatói: uralkodó osztály tagjai, szászok
- Kulturális hatása: magyar nyelvű újtestamentum

Reform irányzatok:

- Vezető: Méliusz Juhász Péter
- központja: Debrecen, Pápa, Sárospatak
- Támogatói: Mezővárosok, végvári vitézek
- Kulturális jelentősége: Vizsolyi Biblia, kollégiumok alapítása

Anabaptista irányzat

• nem jelentős Magyarországon

Unitáriusok

- Erdélyben jelentős
- Vezetője: Dávid Ferenc

Iskolák, nyomdák

Ellenreformáció:

- Magyarországi vezetője Pázmány Péter
- Jezsuita rend:
- iskolák:
 - o Bécs-papnevelők
 - Egyetem Nagyszombaton
- Mű: Bibliafordítások, kalauz
- Barokk kapcsolódik hozzá